

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА У ПРОФЕСІЙНІЙ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ

На фоні масштабних суспільних перетворень відбувається також й трансформація системи вищої освіти внаслідок чого гостро постає проблема розходження її основних функцій: освітньої та функції професійної підготовки. Завдання вищої освіти полягає не лише в тому, щоб надати студентам професійні знання. Для успішної фахової діяльності необхідно сформувати вміння, які проявляються у спроможності розв'язувати життєві та професійні проблеми, здатності до спілкування в полікультурному середовищі, практичні навички використання сучасних автоматизованих інформаційних технологій.

Досвід розвинених країн світу показує, що досягнути збалансованості освітньої системи і потреб економіки можна лише за умов тісної співпраці всіх зацікавлених сторін: державних органів, системи професійної освіти та навчання, роботодавців і працівників. Спільними для українського ринку освіти та ринку праці є відсутність аналізу та прогнозу про кількість і кваліфікацію необхідних економіці працівників, гнучкої системи визначення кваліфікації, а також слабкий зв'язок ВНЗ із потенційними роботодавцями для своїх випускників.

З метою забезпечення відповідності підготовки фахівців потребам ринку праці учасники відкритого майданчика «Стратегія реформування освіти в Україні: погляд бізнесу» рекомендують такі заходи: розподіл відповідальності за професійну орієнтацію між освітніми закладами та бізнесом; розроблення та реалізація програм, спрямованих на популяризацію професій, які необхідні на ринку праці; активне впровадження дуальної системи навчання в освітніх закладах (поєднання навчання в навчальному закладі та на виробництві); популяризація позитивних практик партнерств бізнесу й освітніх закладів щодо забезпечення відповідності підготовки фахівців потребам роботодавців; підвищення кваліфікації викладачів у частині практичної підготовки. Створення умов для підвищення кваліфікації викладачів безпосередньо на підприємствах.

Отже, створення належного зв'язку між ринком праці та ВНЗ є одним із важливих напрямів реформування вищої освіти України. Важливе місце у налагодженні такого зв'язку належить практиці студентів, особливо переддипломній.

На нашу думку, добре організована та змістовно насичена студентська практика забезпечує реальне знайомство з представниками відповідної професійної групи та особливостями їх роботи сприяє формуванню образу професії, усвідомленню вимог професійної ролі та впливає на ціннісну свідомість майбутніх фахівців. Так відбувається відтворення професійних груп і соціально-професійної сфери суспільства в цілому.

За даними українських і зарубіжних учених, академічна успішність не завжди корелює з практичною успішністю, у тому числі з успішністю професійної діяльності. З метою підвищення якості професійного навчання ВНЗ мають забезпечити трансформацію знань з окремих дисциплін у конкретні практичні компетенції.

Саме тому організуванню та змістовному наповненню навчальної практики має бути приділена значна увага як з боку професорсько-викладацького складу навчальних закладів, так і з боку відповідальних осіб безпосередньо на базах практики студентів.

Таким чином, ми вважаємо, що саме в межах освітнього простору молодь повинна не тільки отримати гідну професійну підготовку, але й оволодіти механізмами пристосовування до динамічних суспільних змін, відпрацювати вміння прийняття оптимальних рішень у ситуації невідомості, складності, суперечливості, розвинути комунікативні та творчі здібності.

*Руденко-Сударєва Л. В., д.е.н.,
професор кафедри міжнародних фінансів*

ПІДГОТОВКА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНИХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ АДАПТАЦІЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДО ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ

Сучасна парадигма вищої освіти спирається переважно на такі «стовпи», як студентоцентроване навчання, компетентісний підхід у побудові навчальних планів і програм, орієнтація на результати. Під прапорами інноваційних європейських ідей вітчизняна освіта нерідко відчувається дещо розгубленою і другосортною. У гонитві за новими назвами – компетенції, компетентності, студентоцентризм, кредити і модулі, кейси, тестування і т.д. – ми не маємо змоги, а може бажан-

ня чи сміливості, визнати, що не назва і форма визначає суть, вміст і сенс. Ми захоплюємось зарубіжним досвідом роботи університетів, радісно копіюємо їх ініціативи і все більше принижуємось перед світовою освітньою громадою, намагаючись відповідати стандартам, критеріям, вимогам, рейтингам. І все ніяк не відповідаємо. А можливо краще озирнутись на власний досвід, створювану десятиліттями концепцію розвитку вищої школи, методику вітчизняної вищої школи і з подивом знайти там набагато багатший матеріал, аніж рекомендується до виконання із закордону як передовий, хоча переважно є квазіінноваційним. Кожен випускник університету 80-х – 90-х років, наприклад, економічного профілю, добре пам'ятає, що таке «аналіз господарської ситуації» як вид практичної роботи студента, що була презирливо у 2000 рр. відкинута і замінена гордим словом «кейс». Критичних прикладів є безліч, але не в їх пошуку полягає сенс. Важливіше усе ж таки назвати проблеми «своїми іменами», розробити можливі сценарії їх подолання і працювати над реалізацією стратегічних планів.

Дуже стисло проблеми вищої школи як і взагалі системи вітчизняної освіти зводяться не лише до ганебного фінансування галузі, а й до системно-методологічних прорахунків, зокрема це: 1) низька якість реформування освіти через слабе усвідомлення, що власне вимагається від освіченої людини для успішної життєдіяльності у суспільстві ХХІ ст.; 2) сьогодиншній випускник переважно є формально освіченим носієм певної суми знань без достатнього розуміння щодо їх практичного застосування і без уміння динамічно розвиватись; 3) непереможна самовдоволена адміністративно-командна система управління, що націлена на формалізацію навчального процесу і оцінювання виключно кількісних характеристик; 4) примусове невмотивоване навчання на основі нецікавих методичних прийомів, застосування застарілої комп'ютерної техніки при мінімальній кількості корисних інформаційних технологій і відірваності від бізнес-реалій.

Підвищення лідерського потенціалу університету може відбутись на основі одного із ключових векторів покращення результативності економічної освіти – формування засад і пришвидшеному розвитку консолідованої відповідальності та партнерства бізнесу і академічної спільноти. Інтеграція науки, освіти та виробництва є тим стрижнем, спираючись на який можливо вирішити питання забезпечення необхідними компетенціями майбутніх фахівців у всіх галузях національної економіки.

Метою партнерства має стати забезпечення створення системи правових, економічних і організаційних умов для інтеграції навчальної, наукової та виробничої діяльності, поглиблення взаємодії підприємницьких структур з навчальним процесом у вузі, утворення науково-навчально-виробничих структур інтегрованого типу для практичної підготовки висококваліфікованих фахівців, підвищення рівня професійних компетенцій викладачів, виконання та практичного впровадження конкурентоспроможних наукових розробок, сприяння розвитку вітчизняної освіти та науки.

*Рябець Н.М., к.е.н.,
доцент кафедри міжнародного менеджменту*

АКАДЕМІЧНА СПІЛЬНОТА ТА БІЗНЕС-СТРУКТУРИ: ФОРМИ ТА УМОВИ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА У ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКОВАНИХ КАДРІВ

Одним із напрямків розвитку партнерства освітніх установ і бізнесу є успішна реалізація відповідної стратегії. Така стратегія в цілому може бути стратегією реформування системи освіти, спрямованої на формування соціального партнерства та участі бізнес-структур у підготовці кваліфікованих кадрів, що відповідають вимогам інноваційної економіки.

У цілому варто зазначити, що соціальне партнерство в сфері освіти й бізнесу являє собою соціально-правове явище, що виникло в нашій країні відносно недавно та вимагає теоретичного та прикладного вивчення, а також нормативно-правового оформлення. У той час як Європейський Союз уже понад 20 років активно впроваджує систему постійного навчання та підвищення кваліфікації робітників на основі тісної співпраці академічної спільноти із роботодавцями та посилення соціального діалогу. Зокрема, задля координації цієї діяльності в рамках ЄС в 1992 році був створений Комітет із соціального діалогу, який прийняв ряд важливих нормативів у цій сфері: документ із професійного навчання з метою запобігання безробіттю (1995), документ із питань освіти протягом всього життя (1996) та ін.. Натомість в Україні соціальне партнерство між бізнесом та освітніми інститутами не набуло юридично оформленої форми, але при цьому залишається пріоритетним напрямком взаємодії між різними секторами. На наш погляд, соціальне партнерство щодо взаємодії академічної спільноти і бізнес-структур повинно виражатись у досягненні консенсусу між освітніми інститутами, бізнесом, владою, тими, що навчаються (студен-